

персональну виставку у Львові, а також відкрив Художню школу, що в 1925 р. став окремим мистецьким факультетом Львівського політехнічного інституту.

На початку ХХ ст. львівські митці починають активно відмовлятися від традиції академізму та включаються в розробку новітніх напрямків, зокрема авангардизму. В післяреволюційний період – у 1920-1930 рр. – відбувається активне становлення львівської живописної школи, здійснюються пошуки нових напрямів в мистецтві. Визначний внесок у розвиток мистецтва Львову вніс С. Гординський – художник, що володів з різноманітною манерою писання, один з учнів Художньої школи О. Новаківського.

У художніх спрямуваннях мистецтва Львівського регіону сьогодні можна виділити традиційні та новаторські напрями, які позначились своєрідними художніми інтерпретаціями.

Поступово у Львові розширюються міжнародні зв'язки, проводиться виставкова діяльність, мистецькі акції, симпозиуми, важлива роль надається авангардним виставкам. У 1993 р. студентським братством та художниками у м. Львов створюється мистецьке об'єднання «Дзига», яке стало центром актуального мистецтва міста. В Сузеї етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України запроваджуються та проводяться щорічні творчі вернісажі – «Нові пропозиції».

В кінці ХХ – початку ХХІ ст. Закарпатські та Львівські художники активно розвивають нові форми мистецтва, спираючись на традиції регіональних шкіл. Вони беруть участь у групових та персональних виставках, та підносять українське мистецтво до світового рівня.

Список використаних джерел:

1. Федорук О. Оригінальний стиль Закарпатців // Урядовий кур'єр –1994. – 15 січня (№ 9).
2. Шандор Л. Художники Закарпаття: Альбом – К.: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури. – К., – 1961. – 48 с.
3. <http://mitec.ua/apolitichnoe-prostranstvo/>

Тупік В.О.

аспірант,

Київський університет імені Бориса Грінченка

РОЛЬ ЯКОВА БЕРДИЧЕВСЬКОГО В ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЕКСЛІБРИСА У СВІТІ

Інтерес до колекцій та загалом досліджень Якова Бердичевського привертає увагу тих, хто цікавиться книгою та книжковим знаком. Про діяльність збирача ми дізнаємося від його знайомих, друзів, учнів та тих, хто був якимось пов'язаний із цією персоналією. Матеріал, присвячений колекціонеру, можна знайти серед публікацій письменника та літературознавця

М. Петровського, О. Ласунського, В. Чернікова, В. Терно, який був знайомий зі дитинства зі збирачем. Варто також згадати і публікації самого Я. Бердичевського, в яких він ділиться своїми спогадами та розкриває факти зі свого життя пише та те, що стосується його жаги до колекціонування.

Важливе місце в діяльності Якова Бердичевського посідає колекціонування та систематизування зібраного матеріалу про екслібрис, він – збирач речей та інформації про них. З точки зору колекціонерів сама інформація про предмети може бути представлена як щось умовне, але з інформаційної точки зору окремі данні про предмет – це повідомлення про себе. Головним його заняттям є збирання, накопичення та впорядковане зберігання, що представлено в предметному або інформаційному вигляді.

Об'єктами колекціонування, які цікавили автора, є не лише старовинні скарби, а й яскраві художні та літературні предмети. Найбільш за все колекціонер полюбляє спілкуватися з книжковими графіками, ілюстраторами та художниками.

Розпочинається колекція збирача ще з 1945 р. виданням О. Пушкіна «Руслан та Людмила» в публікації 1820 р. Це була перша книга його улюбленого поета, з якої і розпочинаються подальші пошуки. До пушкінської книжкової колекції також додається і колекція книжкових знаків, адже вони зазначають про величезний інтерес колекціонера до постаті О. Пушкіна. Як зазначає збирач, його колекція налічувала більше тисячі радянських книжкових знаків, які належали іншим бібліофілам. Серед цих екслібрисів є шедеври графіки, а саме роботи А. Калашнікова, Є. Голяховського, М. Калити, В. Лопати, В. Мар'їна, Е. Окаса, Є. Синілова, Ф. Фролова та інших. Екслібриси бібліофілів пушкінської доби знайомлять нас з попередниками, з російськими книголюбями першої третини минулого століття [1].

Українська частина колекції автора почала комплектуватись після його повернення до Києва у 1960 р. Саме тоді виникає і думка про створення в Києві Пушкінського музею. До свого плану Яків Ісаакович включає збір матеріалів, що належать до теми «Пушкін та Україна». Він став детально вести підбір матеріалів, які відносилися до української колекції присвяченої автору, де головним елементом були книги. Його збиральництво стало більш спрямованим, систематизованим та отримало певну ціль.

У 1982 р. у музеї російського мистецтва в Києві збирачем було організовано виставку на якій було представлено більш ніж 800 книжок, близько 400 книжкових знаків, 120 гравійованих портретів друзів та знайомих поета, ілюстрації до творів в авторських відбитках, листівки, поштові марки, конверти, медалі та інше. До заходу Я. Бердичевський випустив каталог, що став бібліографічною рідкістю. Приблизно тридцять тисяч відвідувачів змогли ознайомитися з виставкою.

Лише 28 травня 1999 р. мрія збирача здійснилася. Було відкрито музей О.Пушкіна в Києві. Саме Бердичевський подарував київському музею свою колекцію творів автора, що були видані ще за життя поета. Колекція нараховувала понад три тисячі різних екземплярів [4].

За своє життя Я. Бердичевський організував безліч виставок. В 1964 р. він виступив співорганізатором виставки книжкових знаків, виконаних київським ксилографом К. Козловським. Виставка відбулася в Москві. Я. Бердичевський був власником найкращої особистої бібліотеки і володарем другої по кількості в країні колекції екслібрисів. Його збірка налічувала понад 60 тисяч творів. Варто лише вказати те, що форзаци тритомного видання М. Лихачова «Палеографическое значение бумажных водяных знаков» були прикрашені екслібрисам із колекції Бердичевського [2].

З осені 1994 р. Яків Ісаакович перебирається до Берліну. Але тут в Україні та Росії він залишив велику кількість учнів та друзів. У їх руках можна зустріти екземпляри з його екслібрисами, а його ім'я є дуже авторитетним у колі книголюбів. Навіть переїхавши до Німеччини, він не втрачає жаги до пошуків. Його робота полягає у збиранні, накопиченні та впорядкованому зберіганні культурних фактів. Я. Бердичевський щиро ділиться тим, що пізнав з численних статей, буклетів, каталогів. За запрошенням багатьох організацій він часто читав лекції, тематика яких була різноманітною і стосувалася мистецтва або історії книговидавництва. Простота викладу, влучні відповіді на питання з приносили збирачу успіх лекцій.

Колекціонер і досі живе в Берліні, колишній киянин, він пише свої статті та книги, друкує свої роботи в київських видавництвах («Дух і Літера», С. Бродовича). Багато його матеріалів опубліковано в альманахах Санкт-Петербурга, Москви, Єрусалима та Херсона, а колекціонери книжкових знаків із захопленням розшукують і читають статті та праці Я. Бердичевського.

Ця персона є яскравим прикладом активного збирача, дослідника і діячем в напрямку популяризації екслібриса. Книжкові знаки розглядаються ним не лише як елемент маркування бібліотеки, а як документи цілої епохи, за якими стоять не тільки рідкісні видання, але й імена володарів бібліотек.

Ще в 1960-х рр. Я. Бердичевський неодноразово відвідував Херсон, де був знайомий з місцевими книголюбамі старшого покоління. Він був дуже обізнаний в діяльності клубу місцевого бібліофілів «Кобзар». У своїй праці автор згадує С. Сільванського, на роботи якого він посилається, та характеризує його як одного з глибоких дослідників російського екслібриса. Також в книзі дослідник характеризує діяльність інших представників культурного життя Херсона: художників-екслібристів М. Нечитайла-Андрієнка, Ф. Зільберштейна, Е. Бунцельмана, Ф. Кіддера, літераторів М. Лінського та С. Фруге, а також діячів та володарів значимих бібліотек – В. Зільберштейна, М. Бунцельмана, Л. Літінського, І. Барщака.

Для бібліотек херсонських книголюбів книжкові знаки створювали і менш відомі художники, про яких пише автор. Серед них: К. Козловський, В. Масик, С. Івенський, батько та син Бекетові, Г. Карлов, Н. Кофанов та інші художники-любители [3].

Не припиняє захоплюватись Яків Ісаакович самобутнім українським мистецтвом, російською літературою, а особливо творчістю поета О. Пушкіна. Захоплення творчістю якого, дала поштовх у певному напрямі пов'язаному із збиральництвом естетичних та дивовижних предметів.

Велика колекція, яку збирав дослідник протягом свого життя, зосереджена на експонатах XIX – поч. XXI ст., має велику цінність для знайомства з книжковим знаком. Серед його знахідок значна кількість робіт саме українських художників. Діяльність Я. Бердичевського зробила вагомий внесок у дослідження мистецтва малих графічних форм. Період його еміграції сповнений мистецтвознавчими доробками, що мають велику цінність для тих, хто зацікавлений екслібрисом або їх колекціонуванням. Його праці сповнені спогадів з власного життя, та епізодів знайомства з різними персоналіями, репродукціями книжкових знаків з його колекції, де кожен знак має свою історію. Яків Бердичевський – один із важливих дослідників книжкового мистецтва. Він зробив значний внесок у написання історії мистецтва графіки малих форм, де український екслібрис посідає не останнє місце.

Список використаних джерел:

1. Бердичевський Я. И. Библиофильские редкости на Украине... или как всё начиналось / Яков Исаакович Бердичевский // Альманах библиофила. – Москва, 1987 – № XXIII ; Бердичевский Я.И. Народ Книги: (К истории еврейского библиофильства в России)/ Яков Исаакович Бердичевский – К.: Дух і Літера, 2009. – С. 498 – Изд. 3-е, испр. и доп.
2. Ласунский О. Г. Курьер культуры / Ред.-сост. М. А. Грузов. // Все остается людям: Сборник в честь 70-летия Якова Бердичевского. – К.: Изд-во «МАГ», 2002. – С. 202
3. Черников В. А. «Народ Книги» Якова Бердичевского. Размышления читателя. – Рец. на кн.: Бердичевский Я. И. Народ Книги: (К истории еврейского библиофильства в России). – Изд. 3-е, испр. и доп. – К.: Дух і Літера, 2009. – 498 с. [Електронний ресурс] / В. А. Черников // Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара – Режим доступу: <http://museum.lib.kherson.ua/ru-znayomstvo-z-knigoyu.htm>
4. Меценат эпохи развитого социализма [Електронний ресурс] // Уикенд – 2012. [електор. журн.]. – Режим доступу: https://www.weekend.today/lica/metsenat-epokhi-razvitogosotsializma_arhiv_art.htm

Чжао Акань

аспирант,

Научный руководитель: Смульская С.Ю.

кандидат искусствоведения, доцент,

Белорусский государственный университет культуры и искусств

ТРАДИЦИИ ДРАМЫ СИЦЮЙ В СОВРЕМЕННЫХ ВИДЕОКЛИПАХ

Традиционная драма сицюй – это древнее искусство, занимающее особое место в сокровищнице китайской культуры. Однако в современном мире его влияние постепенно снижается. По мере активного развития и роста популярности новых музыкальных направлений и форм их презентации, включая видеоклип, меняется и понимание культуры. На этом фоне древнее искусство сицюй теряет былое расположение публики, по мере того, как современная поп-музыка, благодаря своему общедоступному и легкому характеру, постепенно выходит на первый план.